

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้นำเยาวชนอาสาสมัครในโรงเรียนมัธยมศึกษา
กรมสามัญศึกษา ตามการรับรู้ของตนเองและนักเรียนอื่น มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษา
การปฏิบัติงานของผู้นำเยาวชนอาสาสมัครในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา และ
เปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่น เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นำ
เยาวชนอาสาสมัครในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ใน
การวิจัยครั้งนี้คือ จำนวนผู้นำ ยสร. 330 คน และนักเรียนอื่นจำนวน 358 คน ซึ่งเรียนอยู่
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีโครงการฝึกอบรมผู้นำเยาวชนอาสาสมัคร
ในโรงเรียนเข้าในปี 2530

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยแบ่งเป็น 2 ชุดคือ

ชุดที่ 1 สำหรับผู้นำ ยสร. เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)
จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 106 ข้อ
และเป็นคำถามปลายเปิดจำนวน 7 ข้อ

ชุดที่ 2 สำหรับนักเรียนอื่น เป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)
จำนวน 6 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) จำนวน 92 ข้อ
และเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นจำนวน 16 ข้อ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้นำ ยสร. ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงถึงร้อยละ 79.4 มีอายุเฉลี่ย 17 ปีและ
กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 58.2 ไม่ได้เลือกเรียนวิชาอาชีพ
พื้นฐานอาสาสมัคร แต่ได้คะแนนเฉลี่ยในวิชาสุขศึกษาอยู่ในระดับเกรด 3 ถึงร้อยละ 52.6
และ ร้อยละ 50.0 ผ่านการอบรมในปี พ.ศ. 2531 ซึ่งส่วนใหญ่ ร้อยละ 74.5 เข้ารับ
การอบรมด้วยความสมัครใจ

นักเรียนอื่นส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 74.6 มีอายุเฉลี่ย 17 ปีและกำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ร้อยละ 50.6 เลือกเรียนวิชาอาชีวศึกษาพื้นฐานสาขารณสุข ร้อยละ 75.4 รู้จักโครงการผู้นำ ยสร. และเคยได้รับบริการจากผู้นำ ยสร. ถึงร้อยละ 76.8

2. การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมในโรงเรียนของผู้นำเยาวชนสาขารณสุขในโรงเรียน ตามการรับรู้ของตนเองและนักเรียนอื่น

2.1 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมค่านักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ 8 กิจกรรม ผู้นำ ยสร. รู้รู้อย่างตรงกับนักเรียนอื่นว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การตรวจสุขภาพเบื้องต้นให้แก่เพื่อนนักเรียน
- (2) การชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและประเมินผลการเจริญเติบโต
- (3) การวัดสายตา
- (4) การลงบันทึกบัตรสุขภาพ

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมค่านักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ โดยส่วนรวมและแต่ละกิจกรรมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น กิจกรรมด้านการช่วยครูดูแลนักเรียนในโรงเรียนให้ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่าการปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รู้

2.2 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโภชนาการในโรงเรียน 11 กิจกรรม ผู้นำ ยสร. รู้รู้อย่างตรงกับนักเรียนอื่นว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนในเรื่องความสะอาด ได้แก่
- (1) ตัดเล็บให้สั้น
 - (2) ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากออกจากห้องส้วม
 - (3) เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดถูกหลักโภชนาการ
 - (4) ดื่มน้ำในภาชนะส่วนตัวหรือน้ำดื่ม

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่น พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโภชนาการในโรงเรียน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติกิจกรรมของผู้นำ ยสร. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 6 กิจกรรม ได้แก่

- (1) ช่วยครูจัดหาน้ำดื่มที่สะอาดในโรงเรียนให้เพียงพอ
 - (2) ช่วยครูควบคุมอาหารที่นำมาจำหน่ายให้ถูกหลักอนามัย
 - (3) สสำรวจภาชนะที่บรรจุอาหารให้ถูกหลักอนามัย
 - (4) แนะนำการล้างภาชนะและการทำความสะอาดร้าน
 - (5) แนะนำให้ผู้ปรุงและผู้จำหน่ายแต่งตัวให้สะอาด ใส่ผ้ากันเปื้อน
 - (6) รายงานให้ครูทราบเมื่อพบร้านจำหน่ายอาหารที่ไม่ถูกหลักอนามัย
- โดยนักเรียนอื่นรับรู้ ว่า ผู้นำ ยสร.ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร.รับรู้

2.3 การปฏิบัติงานด้านส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 7 กิจกรรม ผู้นำ ยสร.รับรู้ได้ตรงกับนักเรียนอื่นว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 4 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การรักษาความสะอาดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- (2) การรณรงค์การทิ้งขยะในภาชนะที่เตรียมไว้
- (3) การช่วยดูแลการกำจัดขยะมูลฝอย
- (4) การสำรวจความสะอาดของโรงเรียนเช่น สนาม อาคารเรียน และห้องเรียน

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร.กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยส่วนรวมและแต่ละกิจกรรมไม่แตกต่างกัน ยกเว้น กิจกรรมจัดนิทรรศการด้านส่งเสริมความสะอาดที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ ว่า ผู้นำ ยสร.ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร.รับรู้

2.4 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต 7 กิจกรรม ผู้นำ ยสร.รับรู้ ว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 1 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ทำสวนครัว อ่านหนังสือ การเล่นเกม ส่วนนักเรียนอื่นรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้นำ ยสร. อยู่ในระดับมาก 2 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ทำสวนครัว อ่านหนังสือ
- (2) การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้ปลอดภัยและน่าอยู่

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร.กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่าผู้นำ ยสร.ปฏิบัติกิจกรรมมากกว่าผู้นำ ยสร.รับรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่า การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร.แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4 กิจกรรม คือ

- (1) การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสุขภาพจิต
 - (2) การจัดบรรยาย อภิปราย สัมมนา เรื่องสุขภาพจิต
 - (3) การจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้ปลอดภัยและน่าอยู่
 - (4) การช่วยเหลือครูแนะแนวในการจัดบริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต
- โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่า ผู้นำ ยสร.ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร.รับรู้

2.5 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ 31 กิจกรรมผู้นำ ยสร.รับรู้ ว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 12 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การสอนเพื่อนให้ตรวจสุขภาพเบื้องต้น
- (2) การสอนเพื่อนให้ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและประเมินผลการเจริญเติบโต
- (3) การสอนเพื่อนวัดสายตา
- (4) การเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- (5) การเผยแพร่ความรู้เรื่องการป้องกันการไ้ช้ยาในทางที่ผิด
- (6) การให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของวัยรุ่น
- (7) การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการปฏิบัติตน เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- (8) การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการไ้ช้ยา
- (9) การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการไ้ช้ยาในทางที่ผิด
- (10) การแนะนำการไ้ช้ยาสามัญประจำบ้าน
- (11) การเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนเป็นกลุ่ม
- (12) การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดนิทรรศการ

ส่วนนักเรียนอื่นรับรู้การปฏิบัติกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ของผู้นำ ยสร. อยู่ในระดับมาก 14 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การสอนเพื่อนให้ตรวจสุขภาพเบื้องต้น
- (2) การสอนเพื่อนให้ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงและประเมินผลการเจริญเติบโต
- (3) การสอนเพื่อนวัดสายตา
- (4) การเผยแพร่ความรู้เรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- (5) การเผยแพร่ความรู้เรื่องการป้องกันการไ้ช้ยาในทางที่ผิด
- (6) การให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติตัวของวัยรุ่น

- (7) การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการปฏิบัติตน เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- (8) การแนะนำสถานบริการตรวจและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- (9) การให้ความรู้เกี่ยวกับหลักการใช้ยา
- (10) การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการใช้ในทางที่ผิด
- (11) การแนะนำการใช้ยาสามัญประจำบ้าน
- (12) การเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนเป็นกลุ่ม
- (13) การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดนิทรรศการ
- (14) การเผยแพร่ความรู้โดยการบรรยายเสียงตามสาย

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่ามีผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 12 กิจกรรม คือ

- (1) ผู้นำ ยสร. นำความรู้ไปเผยแพร่แก่นักเรียนโรงเรียนอื่น
- (2) การจัดให้มีการอบรมผู้ช่วยผู้นำ ยสร. ให้กับนักเรียนในโรงเรียน
- (3) การเผยแพร่ความรู้เรื่องการป้องกันการใช้ในทางที่ผิด
- (4) การให้ความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ
- (5) การให้ความรู้การวางแผนครอบครัว
- (6) การแนะนำสถานบริการการวางแผนครอบครัว
- (7) การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการปฏิบัติตน เกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- (8) การแนะนำสถานบริการตรวจและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์
- (9) การเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนเป็นกลุ่ม
- (10) การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดอภิปราย
- (11) การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดโต้วาที
- (12) การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดกิจกรรมรณรงค์

โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่ามีผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

2.6 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมด้านการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่นักเรียน 23 กิจกรรม ผู้นำ ยสร. ระบุว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 12 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การปฏิบัติงานในห้องพยาบาลตามเวรที่ได้รับ
- (2) การช่วยจ่ายยารักษาพยาบาลขั้นต้น
- (3) การช่วยทำแผล
- (4) ให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่เพื่อนๆ และรุ่นน้องๆ ที่เจ็บป่วย
- (5) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการปวดศีรษะ
- (6) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการปวดท้อง
- (7) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการปวดฟัน เหงือกอักเสบ
- (8) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการมีไข้สูง
- (9) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการเป็นลม
- (10) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการถูกสัตว์กัดต่อย
- (11) การจัดห้องพยาบาล จัดตู้ยา จัดเตียงผู้ป่วยให้สะอาดและปลอดภัย
- (12) การจัดเตรียมผ้าพันแผล สำลี สำหรับการทำแผล

ส่วนนักเรียนอื่นรับรู้การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่นักเรียน อยู่ในระดับมาก 15 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การปฏิบัติงานในห้องพยาบาลตามเวรที่ได้รับ
- (2) การวัดปรอท จับชีพจร นับการหายใจ
- (3) การช่วยจ่ายยารักษาพยาบาลขั้นต้น
- (4) การช่วยทำแผล
- (5) ให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นแก่เพื่อนๆ และรุ่นน้องๆ ที่เจ็บป่วย
- (6) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการปวดศีรษะ
- (7) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการปวดท้อง
- (8) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการปวดฟัน เหงือกอักเสบ
- (9) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการมีไข้สูง
- (10) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการห้ามเลือด
- (11) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการเป็นลม
- (12) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการผงเข้าตา
- (13) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการถูกสัตว์กัดต่อย
- (14) การจัดห้องพยาบาล จัดตู้ยา จัดเตียงผู้ป่วยให้สะอาดและปลอดภัย
- (15) การจัดเตรียมผ้าพันแผล สำลี สำหรับการทำแผล

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียนโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานของคุณนำ ยสร. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 16 กิจกรรม คือ

- (1) การวัดปรอท จับชีพจร นับการหายใจ
 - (2) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการปวดฟัน เหงือกอักเสบ
 - (3) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการมีไข้สูง
 - (4) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการห้ามเลือด
 - (5) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการเป็นลม
 - (6) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการการผายปอด
 - (7) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการชัก
 - (8) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการกระดูกหัก ข้อเคลื่อน ข้อเคล็ด
 - (9) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการสิ่งของติดหลอดลม เข้าคอ
 - (10) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการผงเข้าตา
 - (11) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการสิ่งของเข้าหู
 - (12) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการสิ่งของเข้าจมูก
 - (13) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการถูกสัตว์กัดต่อย
 - (14) การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับอาการเป็นตะคริว
 - (15) การจัดห้องพยาบาล จัดตู้ยา จัดเตียงผู้ป่วยให้สะอาดและปลอดภัย
 - (16) การจัดมุมและรับคำปรึกษาให้แก่เพื่อนๆ เกี่ยวกับโรคต่างๆ
- โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

2.7 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขขณะมาให้บริการที่โรงเรียน 5 กิจกรรม ผู้นำ ยสร. รับรู้ว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การช่วยตรวจสุขภาพเบื้องต้น
- (2) การช่วยจ่ายยาสำหรับรักษาพยาบาลนักเรียนที่เจ็บป่วยตามคำสั่งของ

เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

ส่วนนักเรียนอื่นรับรู้การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขขณะมาให้บริการที่โรงเรียนของคุณนำ ยสร. อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและมาให้บริการที่โรงเรียน โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4 กิจกรรม คือ

- (1) การแจ้งข่าวการมาให้บริการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก่สมาชิกในโรงเรียนทราบ
- (2) การช่วยเตรียมสถานที่ให้บริการอนามัยโรงเรียน
- (3) การช่วยเตรียมนักเรียนรับบริการอนามัย
- (4) การช่วยตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้น

โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

2.8 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมในโรงเรียนของผู้นำ ยสร. โดยส่วนรวมทั้ง 7 ด้าน พบว่า ผู้นำ ยสร. รับรู้การปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) กิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- (2) กิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและมาให้บริการที่โรงเรียน

ส่วนนักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร. ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 4 ด้าน (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโภชนาการในโรงเรียน
- (2) กิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน
- (3) กิจกรรมการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียน
- (4) กิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและมาให้บริการที่โรงเรียน

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. โดยส่วนรวมทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ และเมื่อพิจารณาทางด้านแต่ละด้านพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4 ด้าน คือ

- (1) กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต
- (2) กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้
- (3) กิจกรรมการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียน
- (4) กิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและมาให้บริการที่

โรงเรียน

โดยนักเรียนรับรู้ว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

3. การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมนอกโรงเรียนของผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน ตามการรับรู้ของตนเอง

3.1 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัว 12 กิจกรรม ผู้นำ ยสร. รับรู้ว่า ตนเองปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การดูแลสุขภาพตนเองและรับรู้ว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 10 กิจกรรม (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ

- (1) การจัดหาน้ำดื่มมาใช้ที่สะอาด
- (2) การจัดบ้านเรือนให้ถูกหลักอนามัย
- (3) การกำจัดขยะมูลฝอย
- (4) การจัดหาและการใช้ส้วมที่ถูกวิธี
- (5) การช่วยเหลือแม่ระยะตั้งครรภ์รักษาความปลอดภัยของที่บ้าน
- (6) แนะนำแม่ให้พาน้องไปรับภูมิคุ้มกันโรค
- (7) แนะนำแม่และช่วยในเรื่องการจัดหาอาหารที่มีคุณค่ามารับประทาน
- (8) การตรวจร่างกายเบื้องต้นและสังเกตความผิดปกติทางร่างกายของสมาชิกในครอบครัว
- (9) การช่วยดูแลปฐมพยาบาลสมาชิกในครอบครัวที่เจ็บป่วย
- (10) แนะนำสมาชิกครอบครัวในเรื่องการใช้บริการสาธารณสุขในชุมชน

3.2 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือสาธารณสุขในชุมชน 2 กิจกรรม ผู้นำ ยสร. รับรู้ว่าตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยทั้ง 2 กิจกรรม คือ

- (1) ช่วย ผสส. และอสม. แจกข้าวสารแจกจ่าย การตาย การคลอดของสมาชิกในครอบครัวหรือของเพื่อนบ้านแก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข
- (2) แจกข้าวสารมาให้บริการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก่สมาชิกในครอบครัวและเพื่อนบ้านเช่น วัน เวลา สถานที่

3.3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานทางด้านกิจกรรมนอกโรงเรียนของผู้นำ ยสร. โดยส่วนรวมทั้ง 2 ด้าน พบว่า ผู้นำ ยสร. รับรู้การปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อนิยามเป็นรายด้านพบว่า ผู้นำ ยสร. รับรู้ว่าการปฏิบัติงานของตนเองอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน (นอกนั้นปฏิบัติที่ระดับน้อย) คือ กิจกรรมการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัว

4. ความคิดเห็นของนักเรียนอื่นเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร.

พบว่า นักเรียนอื่นเห็นด้วยมากที่สุดในเรื่อง ห้องและเตียงพยาบาลสะอาด ร้อยละ

96.6 รองลงมาได้แก่นักเรียนได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพมากขึ้น และ ผู้นำ ยสร. ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของครูพยาบาลได้มาก นักเรียนมีสุขภาพดีขึ้นเป็นผลเนื่องจาก มีโครงการผู้นำ ยสร. และนักเรียนได้รับการตรวจสอบสุขภาพเบื้องต้นจากผู้นำ ยสร. เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 93, 90.5, 88 และ 85.2 ตามลำดับ ส่วนเรื่องที่เห็นด้วยน้อยที่สุดคือ ห้อง ส้วมสะอาด เพียงร้อยละ 62.6

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติของผู้นำเยาวชน สาธารณสุขในโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ตามการรับรู้ของตนเองและนักเรียนอื่น ผู้วิจัยขออภิปรายประเด็นที่สำคัญดังนี้

การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. ตามการรับรู้ของตนเองและนักเรียนอื่น

1. กิจกรรมในโรงเรียน

1.1 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมค้ำหานักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. และนักเรียนอื่นรับรู้ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมค้ำหานักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ อยู่ในระดับมาก 4 กิจกรรม คือ ตรวจสอบเบื้องต้นแก่นักเรียน ซึ่งนำหนัก วัดส่วนสูงและประเมินผลการเจริญเติบโต วัดสายตาและลงบันทึกสุขภาพนั้น อาจจะเป็นเพราะผู้นำ ยสร. ได้ปฏิบัติงานตามความคาดหวังของตนเองและนักเรียนอื่น ดังที่สุภาพ กสิขบัว (2524) พบว่า หลังจากการอบรมแล้วผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยมีกิจกรรมเพิ่มขึ้นในเรื่อง การช่วยเหลือครูอนามัย และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่นที่มาให้บริการอนามัยโรงเรียน เกี่ยวกับการชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูง วัดสายตา และสาขาโรคระบบเลือด (2530) พบว่า บทบาทที่ผู้นำนักเรียนฯ ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอคือ การตรวจสอบสุขภาพในตอนเช้า แสดงให้เห็นว่า ผู้นำ ยสร. มีการวางแผนการทำงานด้านกิจกรรมค้ำหานักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพไว้อย่างชัดเจน และปฏิบัติเป็นประจำ ซึ่งนักเรียนอื่นได้รับบริการนี้ จึงทำให้ทั้งสองกลุ่มมีการรับรู้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. ในเรื่องดังกล่าวได้ตรงกัน ส่วนการปฏิบัติงานด้านค้ำหานักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ ที่ผู้นำ ยสร. และนักเรียนอื่นรับรู้ว่ามีระดับการปฏิบัติน้อยมี 4 กิจกรรมคือ การทดสอบการได้ยินด้วยวิธีง่ายๆ ให้คำแนะนำแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีน้ำหนักต่ำกว่ามาตรฐาน ช่วยครูดูแลนักเรียนในโรงเรียนให้ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน รายงานครูทราบเมื่อพบว่าเพื่อนนักเรียนมีสุขภาพนั้น อาจเนื่องจากผู้นำ ยสร. มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ และผู้นำ ยสร. มีจำนวนน้อยไม่สามารถติดตามดูแลนักเรียนเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้นำ ยสร. ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องบริการสุขภาพที่ปฏิบัติที่ระดับน้อยนี้ ลอดคล้องกับการนิเทศ

ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมพลศึกษา เขตการศึกษา 2 พบว่า การให้บริการทางสุขภาพแก่นักเรียน มักทำได้ไม่ทั่วถึง ทั้งนี้เนื่องจากสัดส่วนของเจ้าหน้าที่อนามัยโรงเรียน ต่อจำนวนนักเรียนไม่สมดุลย์ กันอยู่มาก (สุภาพรณ์ จิตินันธุ์ธรรมมา, 2531)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานเกี่ยวกับทดสอบการได้ยินด้วยวิธีง่ายๆ ให้คำแนะนำแก้ไขปัญหานักเรียนที่มีน้ำหนักต่ำกว่า มาตรฐาน ช่วยครูดูแลนักเรียนอื่นให้ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน และรายงานครูทราบ เหมือนว่าเป็นนักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ากิจกรรมข้ออื่นๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญ ที่ควรจะได้มีการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น ผู้รับผิดชอบโครงการผู้นำ ยสร. ควรจะได้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงานดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. มีประสิทธิภาพและปฏิบัติมากเท่ากับกิจกรรมข้ออื่นๆ หรือมากกว่า โดยที่ตัวผู้นำ ยสร. อาจจะมอบหมายให้หัวหน้าชั้นเรียนและเพื่อนนักเรียนช่วยดูแล ก็จะเป็นการส่งเสริมการปฏิบัติงานได้ทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ที่ การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมค้นหาให้นักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ที่ การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยดูแลนักเรียนอื่น ให้ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ที่ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นำ ยสร. มีการวางแผน ด้านกิจกรรมค้นหา นักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพไว้มาก แต่การปฏิบัติจริงในกิจกรรมการช่วยดูแลนักเรียนให้ได้รับประทานอาหารกลางวันทุกคน เป็นเรื่องที่ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติได้น้อยกว่าเกณฑ์ที่ตนเองคาดหวังไว้ จึงทำให้การรับรู้ของผู้นำ ยสร. มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำกว่านักเรียนอื่น สำหรับนักเรียนอื่นเห็นว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติได้มากกว่าผู้นำ ยสร. นั้น อาจเป็นเพราะได้รับการดูแลช่วยเหลือจากผู้นำ ยสร. แล้วเห็นผลว่า ตนเองมีความรู้ ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรับประทานอาหารกลางวันมากยิ่งขึ้น จึงทำให้การรับรู้ของนักเรียนอื่นมีค่าคะแนนเฉลี่ยมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

1.2 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโภชนาการในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. และนักเรียนอื่นรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพโภชนาการในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 4 กิจกรรมคือ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนในเรื่องความสะอาดเช่น ตัดเล็บให้สั้น ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังออกจากห้องส้วม เลือกรับประทานอาหารที่สะอาดถูกหลักโภชนาการและดื่มน้ำในภาชนะส่วนตัวหรือน้ำพุ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้นำ ยสร. ได้รับการอบรมเพิ่มพูนความรู้ทางด้าน

สุขภาพจากโครงการผู้นำ ยสร. และนำไปปฏิบัติเพื่อตนเองและเป็นตัวอย่างแก่เพื่อนนักเรียน ได้มากยิ่งขึ้น ดังผลการวิจัยของ วรพรรณ รุ่งศิริวงศ์ (2527) ที่พบว่า ความรู้และการปฏิบัติ เกี่ยวกับสุขภาพของผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยหลังการอบรมดีกว่าก่อนการอบรม ส่วน กิจกรรมที่ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่ามีปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยคือ ช่วยครูจัดหาผ้าที่สะอาดในโรงเรียนให้ เพียงพอ สืบหาความสะอาดของร้านจำหน่ายอาหารในโรงเรียน ช่วยครูควบคุมอาหารที่นำมา จำหน่ายให้ถูกหลักอนามัย สืบหาภาชนะที่บรรจุอาหารให้ถูกหลักอนามัย แนะนำการล้างภาชนะ และทำความสะอาดร้าน แนะนำให้ผู้ปรุงและผู้จำหน่ายอาหารแต่งตัวให้สะอาด ใส่ผ้ากันเปื้อน และสวมหมวก รายงานครูทราบเมื่อพบร้านจำหน่ายอาหารที่ไม่ถูกหลักอนามัย ซึ่งสอดคล้องกับ รายงานผลการดำเนินงานโครงการอบรมผู้นำ ยสร. ของประยูร กลิ่นหอม (2530) ที่พบว่า กิจกรรมที่ผู้นำ ยสร. ไม่ค่อยได้ทำ คือ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอาหารในโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเนื่องจากผู้นำ ยสร. มีเวลาน้อยต้องเรียนหนังสือเป็นหลักประกอบกับความเข่าว่วัย จึงทำให้ร้านค้าไม่เชื่อถือคำแนะนำและไม่ปฏิบัติตาม ดังที่โครงการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. โรงเรียน นครนายก (2530) พบว่า อุบสรรคด้านการจัดโครงการปรับปรุงสุขภาพอาหารในโรงเรียน คือ การไม่ให้ความร่วมมือของร้านค้า

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำคือ ช่วยครูจัดหาผ้าที่สะอาดในโรงเรียนให้เพียงพอ สืบหาความสะอาดของร้านจำหน่ายอาหารในโรงเรียน ช่วยครูควบคุมอาหารที่นำมาจำหน่ายให้ถูกหลักอนามัย สืบหาภาชนะที่บรรจุอาหารให้ถูกหลักอนามัย แนะนำการล้างภาชนะและการทำความสะอาดร้าน แนะนำให้ผู้ปรุงและผู้จำหน่ายอาหารแต่งตัวให้สะอาด ใส่ผ้ากันเปื้อน และสวมหมวก รายงานให้ครูทราบเมื่อพบร้านจำหน่ายอาหารที่ไม่ถูกหลักอนามัย ซึ่งการปฏิบัติงานดังกล่าว ผู้นำ ยสร. ควรปฏิบัติให้มากเท่ากับกิจกรรมในข้ออื่นๆ หรือมากกว่า เพราะดังที่ งานวิจัยของกองส่งเสริมผลศึกษาและสุขภาพ กรมผลศึกษา (2529) พบว่า นักเรียนยังมีความเชื่อและทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เกี่ยวกับการรับประทานอาหาร และมีพฤติกรรมบางอย่างยังปฏิบัติไม่ถูกต้องและกระทำเป็นประจำได้แก่การรับประทานอาหารที่สกปรก ใช้ออกเกต ผลไม้ตอง การรับประทานอาหารของดิบๆ สุกๆ ไม่ล้างมือก่อนรับประทานอาหาร ประกอบกับผู้จำหน่ายอาหารปฏิบัติไม่ถูกหลักอนามัย เช่น ขายอาหารมีสีที่รับประทานไม่ได้ งานขายไม่สะอาด ปรุงอาหารไม่ถูกหลักอนามัย สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อสุขภาพของตัวนักเรียน ทำให้เด็กได้รับอาหารที่ไม่มีคุณค่า เพียงพอหรือได้รับอาหารที่ไม่สะอาดก่อให้เกิดการเจ็บป่วยตามมาได้ ซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขและช่วยเหลืออย่างยิ่ง

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. เกี่ยวกับการปฏิบัติด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอาหาร

ในโรงเรียน โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ การปฏิบัติกิจกรรมด้านการช่วยครูจัดหาน้ำดื่มที่สะอาดในโรงเรียนได้เพียงพอ ช่วยครูควบคุม อาหารที่นำมาจำหน่ายให้ถูกหลักอนามัย สักรวจภาชนะที่บรรจุอาหารให้ถูกหลักอนามัย แนะนำการ ล้างภาชนะและการทำความสะอาดร้าน แนะนำให้ผู้ปรุงและผู้จำหน่ายอาหารแต่งตัวให้สะอาด ใส่ผ้ากันเปื้อน และสวมหมวก รายงานให้ครูทราบเมื่อพบร้านจำหน่ายอาหารที่ไม่ถูกหลักอนามัย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ที่ ผู้ นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำ ยสร. มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการสุขาภิบาล อาหารในโรงเรียนมากขึ้น จากการอบรมผู้นำ ยสร. ตามโครงการและนำมาปฏิบัติได้เป็นอย่างดี กับความต้องการของนักเรียนอื่น จึงทำให้นักเรียนอื่นรับรู้ได้มากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ส่วนผู้นำ ยสร. นั้นปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวได้น้อยกว่าเกณฑ์ที่ตนเองคาดหวังไว้ ซึ่งเนื่องจากปัญหาอุปสรรค เช่น มีเวลาน้อย ประกอบกับต้องเรียนหนังสือ จึงทำให้รับรู้ที่ตนเองปฏิบัติได้น้อยกว่า นักเรียนอื่นรับรู้

1.3 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. และนักเรียนอื่นรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงาน ด้านกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรมพลศึกษา (2530) ที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมสุขภาพเรื่องการรักษาสิ่งแวดล้อมถูกต้อง เหมาะสมร้อยละ 80-86 ส่วนการปฏิบัติกิจกรรมการจัดนิทรรศการด้านส่งเสริมความสะอาดร่วมกับเพื่อนนักเรียนลับเปลี่ยนเวรทำความสะอาดห้องส้วม การแนะนำเพื่อนนักเรียนด้านการจัด สิ่งแวดล้อมให้ถูกหลักขณะและปลอดภัยรับรู้ที่ปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียน เห็นว่า ในโรงเรียนมีนักการภารโรงรับผิดชอบด้านรักษาความสะอาดห้องส้วมและสิ่งแวดล้อมใน โรงเรียนโดยตรงอยู่แล้ว นอกจากนี้จำนวนผู้นำ ยสร. มีน้อยไม่มีเวลาคอยดูแลรวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือจากนักเรียนอื่นเท่าที่ควร (โครงการปฏิบัติงานของผู้นำเยาวชนสาธารณสุขใน โรงเรียนนครนายก, 2530)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงาน เกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ในกิจกรรมการจัดนิทรรศการด้านส่งเสริมความ สะอาด กิจกรรมร่วมกันเพื่อนนักเรียนลับเปลี่ยนเวรทำความสะอาดห้องส้วม แนะนำเพื่อนนักเรียน ด้านการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกลักษณะและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากิจกรรมข้ออื่นๆ นั้น เป็นเรื่อง สำคัญที่ต้องพิจารณาศึกษาปัญหาการปฏิบัติงาน เพื่อได้นำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง และทำ ให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะว่าสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ของมนุษย์ มนุษย์สามารถเรียนรู้จากเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมได้ตลอดเวลา ถ้าเราสามารถจัด สิ่งแวดล้อมให้ดี สามารถเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของมนุษย์ให้เป็นไปในทางที่ดีได้โดยง่าย อาคาร

สถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียนมักมีอิทธิพลเหนือจิตใจของเด็ก โรงเรียนที่มีบริเวณร่มรื่น มีอาคารสะอาด จัดไว้เป็นระเบียบสวยงาม ย่อมหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กให้ฝึกฝนไปในทางที่ดีได้ง่าย โรงเรียนที่จัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกลักษณะจะสามารถป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดกับเด็กได้ และยังเป็นการส่งเสริมให้มีสุขภาพแข็งแรงปราศจากโรคติดต่อ อีกทั้งเป็นการปลูกฝังสุนทรีย์ที่ดีแก่นักเรียน เนื่องจากนักเรียนได้เห็นตัวอย่างที่ดีที่จะปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้อง จนเคยชินและเป็นสุนทรีย์ นอกจากนี้ สิ่งแวดล้อมหรือความเป็นอยู่ที่ถูกลักษณะในโรงเรียน ย่อมมีอิทธิพลต่อสุขภาพทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็กเป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะว่าการศึกษาค้นคว้าเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกันระหว่างผู้เรียนกับสิ่งแวดล้อม ตลอดเวลาที่เด็กอยู่ในโรงเรียนโดยธรรมชาติแล้ว สิ่งแวดล้อมย่อมมีทั้งให้คุณและให้โทษปะปนกันอยู่ ถ้าโรงเรียนจัดสิ่งแวดล้อมไม่ดี ย่อมมีผลเสียหายเกิดขึ้นกับเด็กอย่างแน่นอน (สุชาติ โสมประยูร, 2526)

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่าทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน โดยส่วนรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านการจัดนิทรรศการส่งเสริมความสะอาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ที่ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ทั้งนี้ อาจเนื่องจากนักเรียนอื่นได้ใช้บริการทางด้านการส่งเสริมสิ่งแวดล้อม มากขึ้น และโรงเรียนให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดสิ่งแวดล้อมให้ถูกลักษณะด้วย ฉะนั้นผู้นำ ยสร. จึงคิดว่า ตนเองเป็นผู้นำและมีส่วนร่วมในการจัดนิทรรศการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนน้อยกว่าที่ตนเองคาดหวังไว้ว่า ควรจะจัดได้ดีและมีประสิทธิภาพมากกว่านี้เพราะ การจัดนิทรรศการเป็นการช่วยส่งเสริมการเรียนรู้จากนามธรรมเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปใช้ปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้ สำหรับนักเรียนอื่นตนเองไม่ได้ปฏิบัติ แต่ได้ใช้บริการจากผู้นำ ยสร. ทำให้ได้ความรู้ ความเข้าใจ และเห็นความสำคัญมากยิ่งขึ้นจึงทำให้รับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

1.4 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. รับรู้ที่ตนเองปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตอยู่ในระดับน้อยทุกกิจกรรม ยกเว้น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ทำสวนครัว อ่านหนังสือ การเล่นดนตรี ที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ส่วนนักเรียนอื่นรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตอยู่ในระดับน้อย ยกเว้น การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เช่น ทำสวนครัว อ่านหนังสือ การเล่นดนตรี และกิจกรรมการจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้ปลอดภัยและน่าอยู่รับรู้ที่ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติอยู่ในระดับมากและการที่ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเนื่องจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต

เป็นเรื่องยากที่จะปฏิบัติได้ เพราะเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อนต้องใช้ความสามารถ ทักษะ ประสบการณ์สูง สำหรับช่วยเหลือครูแนะแนวในการจัดให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิตนั้น ในโรงเรียน มีครูแนะแนวทำหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของนักเรียน และครูแนะแนวเองมีความรู้ ความสามารถทักษะ ตลอดจนประสบการณ์ให้การแนะนำหรือแก้ปัญหาได้ดีกว่าผู้นำ ยสร. จึง ทำให้ให้นักเรียนปรึกษาครูแนะแนวมากกว่าผู้นำ ยสร. และปัญหาบางอย่างเป็นปัญหาที่อยู่ในระดับ ยากเกินกว่าความสามารถของผู้นำ ยสร. เองที่จะให้คำแนะนำได้ นอกจากนี้อาจเนื่องจากการ ให้คำปรึกษาจะทำอยู่เฉพาะกับเพื่อนๆ สนิท ส่วนนักเรียนชั้นอื่นไม่ค่อยมีใครมาปรึกษาปัญหาอื่นๆ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติ กิจกรรมในเรื่องการจัดนิทรรศการเกี่ยวกับสุขภาพจิต การจัดบรรยาย อภิปรายสัมมนา เรื่อง สุขภาพจิต การจัดทำบทความสั้นๆ เกี่ยวกับสุขภาพจิตตามบอร์ด การจัดสถานแวดล้อมต่างๆ ในโรงเรียนให้ปลอดภัยและน่าอยู่ และช่วยเหลือครูแนะแนวในการจัดบริการให้คำปรึกษาด้าน สุขภาพจิต นั้นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะทั้งสองกลุ่มเห็นความสำคัญและมีความคาดหวังว่า การส่งเสริมสุขภาพจิตนั้นควรจะได้มีการจัดกิจกรรมดังกล่าวให้มากขึ้น เพราะจำนวน นักเรียนไม่น้อยที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาต่างๆ มีลักษณะรบกวนทางสุขภาพจิต และมี พฤติกรรมที่เบี่ยงเบนในรูปแบบต่างๆ กันไปเช่น ความผิดปกติทางด้านความประพฤติ โดยชอบ ทะเลาะวิวาท ความผิดปกติทางด้านประสาทอย่างอื่นเช่น หงุดหงิดบ่อยๆ ฉุนเฉียว ร้องไห้ ซ้ำอิจฉา ความผิดปกติทางด้านนิสัยเช่น กินอยู่ยาก นอนหลับยาก และการแสดงที่ไม่เหมาะสมกับ วัย (สุชา จันท์เอมและสุรางค์ จันท์เอม, 2521)

ผลจากเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอันพบว่า ทั้ง สองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต โดยส่วนรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อ พิจารณาแต่ละกิจกรรมปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมจัดนิทรรศการ เกี่ยว กับสุขภาพจิต การจัดบรรยาย อภิปราย สัมมนา เรื่องสุขภาพจิต การจัดสถานแวดล้อมต่างๆ ใน โรงเรียนให้ปลอดภัยและน่าอยู่ การช่วยเหลือครูแนะแนวในการจัดบริการให้คำปรึกษาด้าน สุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ที่ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติ มากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ อาจจะเป็นเพราะนักเรียนอื่นไม่มีความรู้เท่ากับผู้นำ ยสร. ฉะนั้น ยัง คิดว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวได้มาก ส่วนกิจกรรมช่วยเหลือครูแนะแนวในการจัด บริการให้คำปรึกษาด้านสุขภาพจิต ผู้นำ ยสร. รับรู้ที่ตนเองปฏิบัติมากกว่านักเรียนอื่นรับรู้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำ ยสร. เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมย่อมทราบดีว่า ตนเองได้ปฏิบัติไปมากน้อยเพียง ไດ และงานที่ปฏิบัติอยู่ในระดับใด มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องใดบ้าง จึงทำให้ผู้นำ ยสร. รับรู้ที่ ตนเองปฏิบัติมากกว่า ส่วนนักเรียนอื่นเป็นผู้รับบริการมีความคาดหวังสูง ที่จะได้รับบริการจาก ผู้นำ ยสร. เพราะนักเรียนอื่นขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าว จึงมีการรับรู้ที่

ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติได้น้อยกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

1.5 การปฏิบัติกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. และนักเรียนอื่นรับรู้ว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ อยู่ในระดับน้อย ในกิจกรรมเรื่อง ผู้นำ ยสร. นำความรู้ไปเผยแพร่แก่นักเรียนโรงเรียนอื่นๆ การจัดให้มีการอบรมผู้ช่วยผู้นำ ยสร. ให้กับนักเรียนในโรงเรียน การสอนเพื่อนทดสอบการได้ยินด้วยวิธีง่ายๆ การเผยแพร่ความรู้เรื่องสุขภาพจิต การเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศศึกษาและการวางแผนครอบครัว การให้ความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกคู่ครอง การให้ความรู้การวางแผนครอบครัว การแนะนำสถานบริการการวางแผนครอบครัว การให้ความรู้การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขวิทยาทางเพศ การแนะนำให้ซื้อยาตามร้านขายยาที่มีเภสัชกร การเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนเป็นรายบุคคล การเผยแพร่ความรู้โดยการสาธิตและฝึกปฏิบัติ การเผยแพร่ความรู้โดยการแสดงบทบาทสมมติ การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดอภิปราย การเผยแพร่ความรู้ โดยการจัดโต๊ะที่ การเผยแพร่ความรู้โดยการจัดกิจกรรมรณรงค์ ยกเว้น กิจกรรมแนะนำสถานบริการตรวจและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การเผยแพร่ความรู้โดยการบรรยายเสียงตามสายที่นักเรียนอื่นรับรู้ว่าผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ทั้งนี้ในกิจกรรมที่ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติได้น้อย อาจเนื่องจากการเผยแพร่ความรู้ต้องใช้รูปแบบและวิธีการหลายๆ อย่าง เพื่อให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายและเหมาะสมกับเรื่องนั้นๆ เช่น การสาธิตและฝึกปฏิบัติ การจัดนิทรรศการ การบรรยายเสียงตามสาย การจัดกิจกรรมรณรงค์และอื่นๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวมีความยุ่งยากในการเตรียมและต้องใช้เวลาอุปกรณ์ งบประมาณ ซึ่งทางโรงเรียนอาจมีปัญหา ประกอบกับตัวผู้นำ ยสร. เองต้องมีหน้าที่เรียนหนังสือและส่วนใหญ่เรียนอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายต้องเตรียมตัวสำหรับการสอบเรียนต่อ ในระดับอุดมศึกษา และยังคงรับผิดชอบหน้าที่ทำกิจกรรมอื่นๆ ของผู้นำ ยสร. อีก จึงทำให้มีเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้น้อยมาก ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เต็มความสามารถอย่างที่เราคาดหวัง ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานผลโครงการอบรมผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน ที่พบว่า บทบาทของผู้นำ ยสร. สำหรับการเผยแพร่ความรู้ นั้น ทำได้น้อย จากการซักถามเหตุของผู้นำ ยสร. เนื่องจากมีความยุ่งยากในการเตรียมงาน (ประยูร กลิ่นชม, 2530)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องที่ ผู้นำ ยสร. นำความรู้ไปเผยแพร่แก่นักเรียนโรงเรียนอื่น การจัดให้มีการอบรมผู้ช่วยผู้นำ ยสร. ให้กับนักเรียนในโรงเรียน การเผยแพร่ความรู้ด้านสุขภาพจิตการเผยแพร่ความรู้เรื่องเพศศึกษาและการวางแผนครอบครัว การใช้ความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ การให้ความรู้เกี่ยวกับการเลือกคู่ครองการให้ความรู้การวางแผนครอบครัว การแนะนำสถานบริการการวางแผนครอบครัว การให้ความรู้การปฏิบัติเกี่ยวกับสุขวิทยาทางเพศ

การแนะนำสถานบริการตรวจและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ การแนะนำให้ซื้อยาตามร้านขายยาที่มีเภสัชกรการเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนเป็นรายบุคคล การเผยแพร่ความรู้โดยการสาธิตและฝึกปฏิบัติการแสดงบทบาทสมมติ การจัดอภิปราย การจัดโต้วาที การบรรยายเสียงตามสาย การจัดกิจกรรมรณรงค์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเผยแพร่ความรู้ ต้องใช้เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม งบประมาณ และการสนับสนุนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาก ทั้งที่ผู้นำ ยสร. ควรได้ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวให้มากขึ้นเพราะว่า การเผยแพร่ความรู้ โดยการถ่ายทอดความรู้จากเพื่อนให้กับเพื่อนหรือในลักษณะนี้ช่วยน้อง จะทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้มากขึ้น เพราะนักเรียนผู้สอนให้ความสนใจเป็นพิเศษกับเพื่อนที่ถูกลองและภาษาที่ใช้ยังเหมาะสมกับการสื่อสารของคนในวัยเดียวกัน ดังที่งานวิจัยของอลเลน (Allen, 1976) ที่เชื่อว่า ถ้าปล่อยให้เด็กวัยเดียวกันได้มีการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน จากการพูดคุยกันจะก่อให้เกิดความเข้าใจมากกว่า นอกจากนี้ผู้ทำการสอนยังมีความเข้าใจต่อปัญหาของผู้ถูกลองเป็นอย่างดี เนื่องจากมีลักษณะคล้ายกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง ด้วย ท้ายสุดทั้งสองฝ่ายจะมีความเป็นอิสระไม่อายุกันในการที่จะซักถามและสำรวจปัญหาต่างๆ ในการเรียน เนื่องจากการเกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกันระหว่างการเรียนการสอนและงานวิจัยเคลเลอร์ (Keller, 1968) พบว่า การที่ให้นักเรียนสอนกันเอง โดยเฉพาะให้นักเรียนที่มีอายุมากกว่าสอนนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่า จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีทางด้านการศึกษา นอกจากนี้งานวิจัยของรุ่งกานต์ ศรีสัมพันธ์ (2532) พบว่า นวัตกรรมการป้องกันโรคในกลุ่มเพื่อน มีผลทำให้เกิดการรับรู้ต่อโอกาสเสี่ยงของตน รับรู้ต่อความรุนแรงของกามโรคและรับรู้ต่อผลดีจากการปฏิบัติตามคำแนะนำสูงขึ้น จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมป้องกันกามโรคในทางที่ถูกต้อง

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนนั้นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. เกี่ยวกับกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละกิจกรรมพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ กิจกรรมนำความรู้ไปเผยแพร่แก่เพื่อนนักเรียนโรงเรียนอื่น การอบรมผู้ช่วยผู้นำ ยสร. ในโรงเรียน การป้องกันการให้ยาในทางที่ผิด การให้ความรู้เกี่ยวกับการเจริญเติบโตและพัฒนาการทางเพศ การให้ความรู้การวางแผนครอบครัว แนะนำสถานบริการการวางแผนครอบครัว การให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ แนะนำสถานบริการตรวจและรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และโรคเอดส์ ลักษณะการเผยแพร่ความรู้ให้นักเรียนเป็นกลุ่ม วิธีการเผยแพร่ความรู้โดยการจัดอภิปราย การจัดโต้วาที การจัดกิจกรรมรณรงค์ โดยที่นักเรียนอื่นรับรู้ได้มากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำ ยสร. ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ตามแผนที่วางไว้ เพราะมีปัญหาอุปสรรคในเรื่องการเตรียมการงบประมาณและเวลา ส่วนนักเรียนอื่นมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวน้อย

กว่า เมื่อได้รับการบริการจากผู้นำ ยสร. จึงทำให้นักเรียนอื่นมีค่าเฉลี่ยของการรับรู้สูงกว่าของผู้นำ ยสร.

1.6 การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่นักเรียน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. และนักเรียนอื่นรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่นักเรียน ในกิจกรรมการวัดปรอท จับชีพจร นับการหายใจ การห้ามเลือด การผายปอด ประมุนขยายหลอดลม การซัก กระจกหักข้อ เคลื่อน สิ่งของติดหลดลมเข้าคอ ผงเข้าตา สิ่งของเข้าหู สิ่งของเข้าจมูก เป็นตะคริว และจัดมุมให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เกี่ยวกับโรคต่างๆ อยู่ในระดับการปฏิบัติน้อย อาจเนื่องมาจาก ผู้นำ ยสร. ยังมีความรู้ในเรื่องการประมุนขยายหลอดลมไม่เพียงพอ เพราะการฝึกอบรมกิจกรรม เกี่ยวกับการประมุนขยายหลอดลมมีการฝึกปฏิบัติน้อยไป เพราะเวลาในการอบรมมีจำกัดคือ 3 วัน ซึ่งผู้นำ ยสร. ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าน้อยเกินไปที่จะให้เกิดทักษะเพียงพอ สำหรับนำไปปฏิบัติกิจกรรมการประมุนขยายหลอดลมดังกล่าวได้ ทั้งที่ วรพรรณ รุ่งศิริวงศ์ (2527) และชินจิษฐ์ โนธิ์สันสุข (2530) พบว่า ความรู้ด้านสุขภาพอนามัยที่ได้รับจากการฝึกอบรมทั้งภาควิชาการและภาคปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของผู้นำนักเรียนผายส่งเสริมอนามัย เพราะการปฏิบัติด้านนี้ต้องอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติ จึงจะทำให้ลดอันตรายจากการขาดใจนั้นได้ทันทั้งที่และกิจกรรมบางอย่างยากเกินความสามารถของผู้นำ ยสร. เช่น การประมุนขยายหลอดลมหักข้อเคลื่อน ซัก เป็นต้น ส่วนครูพยาบาลเองก็ไม่ไว้วางใจ ให้ผู้นำ ยสร. ทำกิจกรรมดังกล่าว เพราะถ้าการช่วยเหลือผิดพลาดไป อาจทำให้เกิดอันตรายตามมาได้ ดังนั้นครูพยาบาลจึงให้การช่วยเหลือเอง นอกจากนี้กิจกรรมบางอย่างผู้นำ ยสร. ก็ไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติ เพราะไม่มีเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น เช่น สิ่งของติดหลดลม เข้าคอและการผายปอด

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการรับรู้พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ที่ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่นักเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำคือ การผายปอด การประมุนขยายหลอดลม การซัก กระจกหักข้อเคลื่อน ข้อเคล็ด สิ่งของติดหลดลม เข้าคอ สิ่งของเข้าหู สิ่งของเข้าจมูกนั้น เป็นเพราะผู้นำ ยสร. ขาดความรู้ ทักษะ และไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติ ดังนั้นผู้นำ ยสร. ควรได้รับการอบรมศึกษากิจกรรมดังกล่าวให้มากขึ้น และควรจะได้ เสอเรียนวิชาอาชีพพื้นฐานสาธารณสุขด้วย เพราะลักษณะของวิชาคล้ายกับหลักสูตรในการอบรมผู้นำ ยสร. ประสบการณ์ในการเรียนวิชาอาชีพพื้นฐานสาธารณสุข จะช่วยให้มีความรู้ด้านสุขภาพมากขึ้นและประสบการณ์นี้อาจช่วยส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. ได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังที่งานวิจัยของปริเยตา โชติวิญญู (1985) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของผลส. / อสม. ในประเทศไทย 2527 พบว่า ประสบการณ์การรักษาพยาบาลก่อนเป็น ผลส. เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งด้วย นอกจากนี้ควรได้

มีการฝึกอบรมและการนิเทศจากครูพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยให้ผู้นำ ยสร. ไม่ลืม เกิดทักษะความชำนาญยิ่งขึ้น ดังที่เบญจมา ยอดคำเนิน (2522) ที่พบว่า การนิเทศเยี่ยมเยียน และได้รับการสนับสนุนเป็นปัจจัยต่อการปฏิบัติงานของ อสม. เพราะการประชุมพยาบาลบางอย่างถึงแม้ผู้นำ ยสร. จะไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติในโรงเรียน แต่ในชีวิตประจำวันอาจเกิดขึ้นกับญาติพี่น้องได้ เช่น น้องซึกเนื่องจากมีไข้สูงหรือมีคนหยุดหายใจ การที่เรามีความรู้ทักษะ จะสามารถช่วยชีวิตเขาเหล่านี้ได้ทันเวลาที่

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติกิจกรรมด้านการช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียน โดยส่วนรวมและแต่ละกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ในกิจกรรม การวัดปรอท จับชีพจร การให้การปฐมพยาบาลเบื้องต้นเกี่ยวกับ อาการปวดฟัน เหงือกอักเสบ มีไข้สูง ห้ามเลือดเป็นลม การผายปอด ชัก กระตุกหูก ข้อเคลื่อน ข้อเคล็ด สิ่งของติดหล่นของเล่น ผงเข้าตาสิ่งของเข้าหู สิ่งของเข้าจมูก ถูกสัตว์กัดต่อย เป็นตะคริว การจัดห้องพยาบาล จัดตู้ยา จัดเตียงให้สะอาดและปลอดภัย จัดมุมให้คำปรึกษาแก่เพื่อนๆ เกี่ยวกับ โรคต่างๆ ทั้งนี้เนื่องจากผู้นำ ยสร. เองเป็นผู้ได้รับการอบรมทราบจุดประสงค์ และบทบาทหน้าที่ของตนเองว่าควรปฏิบัติได้มากแค่ไหน แต่ไม่สามารถปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวได้เท่าเกณฑ์ประเมิน ส่วนนักเรียนอื่นเป็นผู้รับบริการและมองเห็นว่าผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านนี้มากและเหมาะสม จึงทำให้นักเรียนอื่นรับรู้การปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. มากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้

1.7 การปฏิบัติกิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้บริการที่โรงเรียน

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนอื่นรับรู้ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านนี้อยู่ในระดับมากทุกกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับแบบการประเมินการปฏิบัติงานของปราณี เล้าตระกูล (2529) ที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีความเห็นด้วยกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยในด้านการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียน โดยการช่วยควบคุมนักเรียนเข้าแถวตรวจสุขภาพ และฉีดวัคซีนอย่างมีระเบียบนั้น ได้ช่วยเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานได้ตรงจุดมุ่งหมายมากยิ่งขึ้น จึงทำให้นักเรียนอื่นรับรู้ ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้นำ ยสร. รับรู้ ว่าตนเองปฏิบัติงานด้านการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในกิจกรรมเรื่อง การแจ้งข่าวการมาให้บริการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก่สมาชิกในโรงเรียนทราบ ช่วยเตรียมสถานที่บริการอนามัยโรงเรียน ช่วยเตรียมนักเรียนรับบริการอนามัยนั้นอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้เพราะมีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวน้อย เนื่องจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้บริการตรวจสุขภาพนักเรียนเพียงปีละ 1 ครั้ง

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า นักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร.ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยสูงทุกข้อ แต่ผู้นำ ยสร.รับรู้ว่าคุณนำ ยสร.ปฏิบัติกิจกรรมเรื่องแจ้งข่าวการมาให้บริการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก่สมาชิกในโรงเรียนทราบและช่วยเตรียมสถานที่บริการอนามัยโรงเรียน และช่วยเตรียมนักเรียนรับบริการอนามัยมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากิจกรรมอื่น เพราะมีโอกาสได้ปฏิบัติงานฯ ครั้ง และนั่นอาจารย์ที่ปรึกษาโครงการผู้นำ ยสร.ในโรงเรียนควรได้บันทึกการปฏิบัติงานไว้เป็นหลักฐานทุกครั้ง เพื่อจะได้ทราบว่างานใดที่ได้ปฏิบัติแล้ว และได้ผลมากน้อยเพียงใด กิจกรรมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่ากิจกรรมในข้ออื่นๆ ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า ผู้นำ ยสร.ควรปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้ให้มากขึ้นเพราะว่ากิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่ไม่เกินความสามารถของผู้นำ ยสร. และเป็นกิจกรรมเพื่อสุขภาพของส่วนรวม

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร.กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้บริการที่โรงเรียน โดยส่วนรวมและแต่ละกิจกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร.ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร.รับรู้ ในเรื่องการแจ้งข่าวการมาให้บริการของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขแก่สมาชิกในโรงเรียนให้ทราบ ช่วยเตรียมสถานที่บริการอนามัยโรงเรียน ช่วยเตรียมนักเรียนรับบริการอนามัยช่วยตรวจสุขภาพเบื้องต้น ผู้นำ ยสร.ได้ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวนานๆ ครั้ง และปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ มากกว่า จึงรับรู้ว่าคุณนำ ยสร.ได้ปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยในด้านนี้ ส่วนนักเรียนอื่นเป็นผู้รับบริการและได้รับความสะดวก อาจเกิดความพึงพอใจ จึงรับรู้ว่าคุณนำ ยสร.ได้ปฏิบัติงานได้ในระดับมากกว่าผู้นำ ยสร.รับรู้

เมื่อพิจารณาการรับรู้การปฏิบัติงานกิจกรรมในโรงเรียนของคุณนำ ยสร.ในโรงเรียน โดยส่วนรวมทั้ง 7 ข้อ พบว่าคุณนำ ยสร.รับรู้ว่าคุณนำ ยสร.ปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนนักเรียนอื่นรับรู้ว่าคุณนำ ยสร.ปฏิบัติกิจกรรมในโรงเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก

1. ผู้นำ ยสร. เป็นผู้ปฏิบัติงานกิจกรรมในโรงเรียนและได้ผ่านการอบรมจึงทราบถึงวัตถุประสงค์ เป้าหมาย บทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายที่แท้จริง แต่ในทางปฏิบัตินั้นผู้นำ ยสร. ไม่สามารถปฏิบัติได้เต็มความสามารถ เพราะมีข้อจำกัดบางอย่างเช่น ผู้นำ ยสร. ไม่มีเวลาเพียงพอ เนื่องจากต้องใช้เวลาส่วนใหญ่ในการเรียนหนังสือและงานอื่นๆ จึงรับรู้ว่าคุณนำ ยสร. ปฏิบัติงานในหน้าที่บทบาทของผู้นำ ยสร. ได้น้อยกว่าเป้าหมาย

2. ลักษณะของกิจกรรมของผู้นำ ยสร. กิจกรรมบางอย่างยากเกินความสามารถของผู้นำ ยสร. และกิจกรรมบางอย่างผู้นำ ยสร. ไม่มีโอกาสได้ปฏิบัติ เนื่องจากไม่มีเหตุการณ์ที่จะสนับสนุนให้ปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ

3. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. เช่น มีความรู้ไม่เพียงพอ ขาดการยอมรับจากเพื่อนนักเรียน ขาดความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียน ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น อุปกรณ์และสถานที่ในการปฏิบัติ โรงเรียนมีงบประมาณจำกัด ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างแท้จริงต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน (ชินจิตร์ โนธิคัมสุข, 2529) จึงเป็นเหตุให้ผู้นำ ยสร. ระบุว่า ตนเองปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย

ส่วนนักเรียนอื่นเป็นผู้รับบริการและมีความรู้ ความเข้าใจไม่เพียงพอ เมื่อได้รับบริการช่วยเหลือจากผู้นำ ยสร. ทำให้เกิดความเข้าใจและได้รับความสะดวกมากขึ้นจึงระบุว่า ผู้นำ ยสร. ได้ปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าว อยู่ในระดับมาก ดังที่นักเรียนอื่นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับผลการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. ในเรื่อง ห้องและเตียงนยบาลสะอาด ร้อยละ 96.6 รองลงมา ได้แก่นักเรียนได้รับความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพมากขึ้น และผู้นำ ยสร. ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของครูพยาบาลได้มาก นักเรียนมีสุขภาพดีขึ้นเป็นผลเนื่องจากมีโครงการผู้นำ ยสร. และนักเรียนได้รับการตรวจสุขภาพเบื้องต้นจากผู้นำ ยสร. เป็นอย่างดี คิดเป็นร้อยละ 93, 90.5, 88 และ 85.2 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ ว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานกิจกรรมในโรงเรียนทางด้านกิจกรรมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและมาให้บริการที่โรงเรียน และกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากนั้น อาจเป็นเพราะว่าผู้นำ ยสร. ได้ให้ความสำคัญและปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวมาก อันเป็นผลดีต่อนักเรียนอื่นแต่อย่างไรก็ตามควรให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านอื่นๆ เช่น กิจกรรมค่านักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพอาหารในโรงเรียน กิจกรรมเผยแพร่ความรู้ และกิจกรรมช่วยเหลือครูอนามัยในการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียนให้มากที่สุดเท่าๆ กัน เนื่องจากทุกกิจกรรมเป็นกิจกรรมที่สำคัญซึ่งจะส่งผลถึงสุขภาพของนักเรียนทั้งสิ้น และทั้งสองกลุ่มรับรู้ ว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่างานด้านอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเหตุว่านักเรียนจำนวนไม่น้อยที่กำลังศึกษาในสถานศึกษาต่างๆ มีลักษณะบกพร่องทางสุขภาพจิตและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนในรูปแบบต่างๆ กันไปเช่น ความผิดปกติทางด้านความประพฤติกโดยชอบทะเลาะวิวาทความผิดปกติทางด้านประสาทอย่างอื่น เช่น หงุดหงิดบ่อยๆ ฉุนเฉียว ร้องไห้ ที่ อัจฉา ความผิดปกติทางด้านนิสัยเช่น กินอยู่ยาก นอนหลับยาก และการแสดงที่ไม่เหมาะสมกับวัย (สุชา จันท์เอมและสุรางค์ จันท์เอม, 2521) เพราะฉะนั้นทั้งสองกลุ่มเห็นความสำคัญของกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตมาก และมีความคาดหวังว่าผู้นำ ยสร. ควรปฏิบัติงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตให้มากที่สุดเท่าที่งานด้านอื่นๆ เพราะถ้านักเรียนมีสุขภาพจิตที่ดีจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาใดๆ

ผลการเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้นำ ยสร. กับนักเรียนอื่นพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้ว่าการปฏิบัติงานด้านกิจกรรมในโรงเรียน โดยส่วนรวมทั้ง 7 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนอื่นรู้ว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ทั้งสองกลุ่มรับรู้การปฏิบัติงานด้านกิจกรรมในโรงเรียนของผู้นำ ยสร. แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4 ด้าน คือ

1. กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพจิต
2. กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้
3. กิจกรรมช่วยเหลือครูอนามัยโรงเรียนในการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียน
4. กิจกรรมช่วยเหลือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้บริการที่โรงเรียน

โดยนักเรียนอื่นรู้ว่า ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติมากกว่าผู้นำ ยสร. รับรู้ ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้นำ ยสร. เป็นผู้ที่รับบทบาทหน้าที่ของตนเองและเป็นผู้ปฏิบัติ มีการวางแผนการจัดดำเนินงานไว้เป็นรูปแบบชัดเจน แต่การปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวทำได้น้อยเนื่องจากมีอุปสรรคต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้ว ส่วนนักเรียนอื่นมีความรู้เรื่องดังกล่าวไม่เพียงพอ และได้รับการบริการจากกิจกรรมดังกล่าวอย่างเหมาะสมจากผู้นำ ยสร.

2. กิจกรรมนอกโรงเรียน

2.1 การปฏิบัติกิจกรรมการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัว

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. รับรู้ว่า ตนเองปฏิบัติกิจกรรมการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัว โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ กลีบบัว (2524) ที่พบว่า ผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยมีการปฏิบัติงานที่บ้าน ในด้านการรักษาความสะอาดและสุขภาพทั่วไปเพิ่มขึ้น หลังจากผ่านการอบรมตามโครงการผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัย ครูใหญ่ทุกคนเห็นด้วยกับการปฏิบัติงานของผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัย ที่ปฏิบัติในครอบครัว โดยการช่วยเหลือแม่รักษาความสะอาดบ้านและที่อยู่อาศัย (ปราณี เล้าตระกูล, 2529)

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำคือกิจกรรมการช่วยเหลือแม่ซึ่งนำหนักน้องก่อนวัยเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากมีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้บริการอยู่เป็นระยะๆ และที่บ้านของผู้นำ ยสร. อาจไม่มีเครื่องซึ่ง ซึ่งเป็นการลำบากที่จะนำน้องไปซึ่งที่โรงเรียนหรืออนามัยเอง หรือผู้นำ ยสร. อาจจะไม่มัน้องจึงทำให้ปฏิบัติกิจกรรมด้านนี้อยู่ในระดับน้อย

2.2 การปฏิบัติกิจกรรมการช่วยเหลือสาธารณสุขในชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้นำ ยสร. รับรู้ว่าตนเองปฏิบัติงานด้านนี้ โดยส่วนรวมและแต่ละกิจกรรมอยู่ในระดับน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสาโรช ระเบียบเลิศ (2530) ที่พบ

ว่า บทบาทหน้าที่ของผู้นำนักเรียนฝ่ายส่งเสริมอนามัยในโรงเรียนที่ปฏิบัติน้อยที่สุดคือ การส่งข่าวสารสาธารณสุขไปยังเจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล และคนในหมู่บ้าน ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักเรียนไม่มีเวลาและนักเรียนต้องไป ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน และขาดการยอมรับจากผู้ใหญ่ เนื่องจากความเยาว์วัย และคนในหมู่บ้านไม่ทราบบทบาทของผู้นำนักเรียนฯ เกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมช่วยเหลือสาธารณสุขในชุมชน เนื่องจากขาดการมีส่วนร่วมในชุมชนและไม่มีการประชาสัมพันธ์ ดังที่ลู่ชาติ ประเสริฐรัฐสิทธิ (1978) และ โกรสิทธิ ตันเตสิรินทร์ (2524) ทัศนะว่า สิ่งที่สำคัญที่สุดของการปฏิบัติงานของผลส. และอสม. คือ ต้องประชาสัมพันธ์ให้คนในหมู่บ้านได้ทราบว่า ผลส. และอสม. มีบทบาทและหน้าที่อะไรบ้าง และสาเหตุสำคัญที่ ผลส. ขาดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติคือ การขาดการยอมรับนับถือหรือไม่รับรู้ของคนในหมู่บ้านต่อการมี ผลส. (ทวิทอง หงษ์วิวัฒน์, 2524)

เมื่อพิจารณาการรับรู้การปฏิบัติกิจกรรมนอกโรงเรียนของผู้นำ ยสร. โดยส่วนรวมทั้งสองด้านพบว่า ผู้นำ ยสร. รู้ว่า ตนเองปฏิบัติกิจกรรมนอกโรงเรียนอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยการรับรู้พบว่า ด้านกิจกรรมการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัว มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านกิจกรรมการช่วยเหลือสาธารณสุขในชุมชน ทั้งนี้เพราะ ผู้นำ ยสร. ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมการให้ความรู้แก่สมาชิกในครอบครัวอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้นำ ยสร. เป็นสมาชิกของครอบครัว มีความใกล้ชิดมากกว่าแต่อย่างไรก็ตามผู้นำ ยสร. ควรให้ความสำคัญกิจกรรมด้านการช่วยเหลือสาธารณสุขในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น เนื่องจากบ้าน โรงเรียนและชุมชนต่างก็เป็นสถาบันที่ทรงอิทธิพลต่อพฤติกรรมสุขภาพ (ลู่ชาติ โสมประยુร, 2526) ดังนั้นการช่วยเหลือสาธารณสุขในชุมชนจะส่งผลให้บุคคลต่างๆ ได้มีสุขภาพดีขึ้นด้วย

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรปรับปรุงหลักสูตรในการฝึกอบรมโครงการผู้นำเยาวชนสาธารณสุขในโรงเรียน โดยเพิ่มเวลาให้เหมาะสมกับเนื้อหาในหลักสูตร เพราะนักเรียนผู้นำ ยสร. ส่วนใหญ่มีความเห็นว่ามีเวลาน้อยเกินไปในการฝึกอบรม ซึ่งทำให้มีความรู้และทักษะไม่เพียงพอที่จะปฏิบัติงานได้ผลดี
2. การฝึกอบรมควรเน้นในเรื่อง จุดมุ่งหมายและบทบาทหน้าที่ของผู้นำ ยสร. ให้ทราบถึงความสำคัญของผลการปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ ที่จะมีส่วนนักเรียนในโรงเรียนโดยส่วนรวม
3. การให้ความรู้แก่ผู้นำ ยสร. ควรเน้นในเรื่อง กิจกรรมการค้นหานักเรียนที่มีปัญหาสุขภาพ กิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพอาหาร กิจกรรมส่งเสริมสุขภาพจิต กิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ กิจกรรมการช่วยเหลือครอบครัวอนามัยในการให้บริการแก่เพื่อนนักเรียน โดยเฉพาะกิจกรรมปฐมพยาบาลอาการต่างๆ กิจกรรมการช่วยเหลือสาธารณสุขในชุมชนให้มากขึ้น
4. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียน บุคลากรในโรงเรียนและชุมชน ให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของผู้นำ ยสร. เพื่อให้เกิดการยอมรับและความร่วมมือ และเปิดโอกาสให้ผู้นำ ยสร.

ได้ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่เพิ่มมากขึ้น

5. คณะกรรมการที่ปรึกษาโครงการผู้นำ ยสร. ควรนิเทศ ติดตามให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ปรึกษา และสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงาน รวมทั้งยกย่องชมเชยตามโอกาส เพื่อเป็นขวัญกำลังใจและเป็นการกระตุ้นให้ผู้นำ ยสร. ปฏิบัติงานได้ดีขึ้น และเป็นที่สนใจของนักเรียนอื่น

6. ควรมีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร. เป็นระยะๆ และจัดอบรมเพื่อทบทวนความรู้และทักษะให้ผู้นำ ยสร. เติมละ 1 ครั้ง

7. คณะกรรมการลูกศึกษาในโรงเรียน ควรจะมีส่วนร่วมในการสนับสนุนโครงการผู้นำ ยสร.

8. ควรเลือกผู้นำ ยสร. จากนักเรียนที่เรียนวิชาอาเซียนพื้นฐานสาขารณสุขเท่านั้น

9. ควรเพิ่มจำนวนผู้นำ ยสร. ในโรงเรียนให้ได้สัดส่วนที่เหมาะสมให้ได้ 1 : 30

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยว่าผู้นำ ยสร. ที่มีความแตกต่างกันทางเพศ ชั้นเรียน และผลการเรียน จะมีการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่

2. ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบผู้นำ ยสร. ในเขตอำเภอเมืองกับนอกเขตอำเภอเมือง จะมีการปฏิบัติงานแตกต่างกันหรือไม่

3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของผู้นำ ยสร.